

Mārtiņš Prīmanis dzimis 1878. gada 24. janvārī Rīgas apriņķa Ādažu pagastā, «Sautiņu» saimnieku **Jēkaba un Ievas** ģimenē. Pirmmācību ieguvis mājās un **Ādažu pagasta skolā**. Izglītību turpinājis Rīgas ķeizara Pētera I reālskolā (1890–1897) un Rīgas Politehniskā institūta Tirdzniecības nodaļā, vēlāk Ķīmijas nodaļā, kuru beidza 1908. gadā, iegūstot inženiera-tehnologa grādu. Savos zinātniskajos pētījumos M. Prīmanis pievērsies tekstilķīmijas problēmu un teorētisko jautājumu risināšanai fizikālajā ķīmijā. Studiju laikā strādā par profesora **Paula Valdena** (1902.—1905. Rīgas Politehniskā institūta direktors, 1919. LU rektors, ķīmijas profesors) privāto asistentu un vēlāk Baltijas Tehniskajā augstskolā. 1910. M.Prīmanis precas ar **H.V.Felderi**, ģimenē dzimst meita **Irēne Elizabete** (1911.) un dēls **Georgs** (ārsts, 26.10.1915. Maskavā – 3.11.2005. Ņujorka ASV). Latvijas Universitātes (LU) Neorganiskās ķīmijas tehnoloģijas katedrā M.Prīmanis pasniedza kursus „Ķīmijas pamatrūpniecība” un „Siltums un ūdens tehnoloģija”, vadīja LU Ķīmijas pamatvielu tehnoloģiju laboratoriju. No 1919.-1922. gadam Mārtiņš Prīmanis bija LU Ķīmijas fakultātes sekretārs, no 1929.-1931. gadam – dekāns. Profesora M. Prīmaņa lielākais zinātniskais darbs bija viņa 1936. gadā aizstāvētā **disertācija ķīmijas tehnoloģijā „Pētījumi par Kurzemes Meldzeres rajona brūnoglēm”**, par kuru M. Prīmanis 1937. gadā saņēma **«Krišjāņa Barona prēmiju»**. No 1936.-1940. gadam M.Prīmanis strādāja par profesoru LU. **Latvijas Universitātes rektora** pienākumus pildīja divkārt. No **1937. līdz 1940.** gada 29. jūlijam un no **1942. gada līdz 1944.** gadam, kad viņu atkārtoti apstiprināja par LU rektoru. Viņa laikā 1938. gadā atvēra Romas katoļu teoloģijas fakultāti, nodibināja Studiju fondu un 1939. gadā izveidoja Jelgavas Lauksaimniecības akadēmiju (vēlāk – Latvijas Lauksaimniecības Universitāti) uz Latvijas Universitātes Lauksaimniecības fakultātes pamata. Kara laikam turpinoties, rektoram **M.Prīmanim** arvien grūtāk nācās aizstāvēt Latvijas studentu intereses. 1943. gada pavasarī rektors bija spiests piekrist studentu mobilizēšanai vācu karaspēkā. 1944. gada rudenī izceļo uz Vāciju, mirst 1950. gada 11. decembrī Ratingenā Vācijā. Par nopelniem augstākās izglītības attīstībā M.Prīmanis saņēmis **II un III šķiras Triju Zvaigžņu ordeni, Francijas Akadēmisko Palmas zara un Svētā Krēsla Svētā Silvestra II šķiras ordeni.**

Mārtiņš Prīmanis

24.01.1878 - 11.12.1950

Latvijas Universitātes (LU) rektors, ķīmijas profesors

<https://www.biblioteka.lu.lv/resursi/izstades/virtualas-izstades/digitala-kolekcija-lu-rektori/martins-primanis/biografija/>
https://lv.wikipedia.org/wiki/M%C4%81rti%C5%86%C5%A1_Pr%C4%ABmanis <https://timenote.info/lv/Georgs-Primanis>

2023 ĀvskM

Ādažu pagastskolas audzēkņi

